

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

„Noi mergem înainte“ ...

Sibiu, 10 Octombrie n.

Înțelegerea pe care au legat-o între olaltă puterile mari europene, cu privire la împedecarea războiului în Balcani, a fost de cuprinsul, ca reprezentanții tuturor puterilor se facă demersuri energice la Constantinopol pentru introducerea de reforme în Macedonia și Albania, — ca încetând nemulțumirile în interiorul imperiului turcesc, se încete și motivul nemulțumirii statelor mici balcanice. Iar Austro-Ungaria și Rusia au primit mandat dela celelalte puteri mari, se facă demersurile cuvenite la Sofia, Atena, Belgrad și Cetinje, în direcția, ca statele mici balcanice se nu declare războiu Turciei, să nu înceapă războiul, ci se aștepte introducerea reformelor în Macedonia și Albania, a căror neîntârziată realizare o garantează acum înseși puterile mari europene.

În urma acestei înțelegeri s'au făcut demersuri la Constantinopol, și guvernul turcesc a răspuns, că se supune dorinței puterilor mari europene și va căuta se execute legea dela 1880, adusă în favorul populației din Macedonia și Albania.

S'au făcut apoi demersuri și la Belgrad, Cetinje, Sofia și Atena, din partea reprezentanților monarhiei noastre și ai Rusiei, stăruindu-se mult din partea lor, în numele tuturor puterilor mari europene, pentru evitarea războiului, dar fără nici un succes. Pentru că guvernele micilor state balcanice au răspuns, că ele nu mai au încredere în sinceritatea Turciei și în promisiunile ei; au făcut mari cheltuieli cu mobilizarea, nu pot deci se demobilizeze, ci urmeze ce va urma: „noi mergem înainte!“

Și de fapt merg înainte: Bulgarii, Sârbii, Muntenegrinii și Grecii, și Turcia e silită se mobilizeze și ea,

și va avea să-și împartă armata în patru, pentru că va trebui se lupte în patru părți, cu patru fronturi.

Cu ce succes? Va arăta viitorul. La războiu pleacă doară fiecare armată cu nădejdea, ba cu siguranța, că are se biruiască.

Vorba e însă, că diplomația europeană nu a putut se împedece războiul. Și vina ei e, că nu l'a putut împedece. S'a trezit prea târziu, și prea târziu și-a început acțiunea de împedecare, când lucrurile erau prea avansate și nu se mai puteau face nefăcute, când cei intrați în jocul războiului nu puteau să răspundă alta, decât aceea ce au răspuns: „urmeze ce va urma, noi mergem înainte“.

Dar vina pentru izbucnirea acestui războiu, început deja, o poartă diplomația europeană și din motivul, că a tolerat, ca legea pe care o făcuse Turcia la 1880, în urma tratatului dela Berlin, pentru mulțumirea populației creștine din Macedonia și Albania, se remănă treizeci și doi de ani neexecutată! Pentru că dacă se execută legea aceea cu bună voință și cu dreptate, așa cum promite acum guvernul turcesc că are să o execute, și cum garantează acum puterile mari europene că are se fie executată, — nu se năștea motivul războiului și nu se năștea războiul!

Diplomația europeană a făcut deci două greșeli mari, două întrelăsări, pentru cari istoria nu va putea se fie prea indulgentă față de ea. Și datorința ei e se caute acum și să le îndrepte, dacă se mai poate. Ba mai mult: e datorința ei se caute, ca și pe alte locuri, astfel de nemulțămiri, isvorâte din neexecutarea de legi pozitive, să fie delăturate, pentru că aceleași motive pot să dea naștere cu vreme la aceleași nemulțămiri și la aceleași complicațiuni și altundeva, nu numai în — Turcia.

Două știri. Din București se vestește, că în consiliul de ministri ținut Sâmbătă la Sinaia, sub președinția Regelui Carol, s'a hotărât în principiu mobilizarea armatei române, în momentul în care se va ivi necesitatea. Mobilizarea să va face în curs de 24 ore. Pentru acoperirea cheltuelilor guvernul român are la dispoziție suma de 270 milioane lei. Dala Viena vine apoi știrea, că ministrul de războiu al monarhiei noastre va cere azi dela delegațiunii votarea unui împrumut extraordinar de 400 ori 500 milioane, în vederea complicității lucrurilor în Balcani!

Serbări culturale în Sibiu. Duminică și Luni se fine în Sibiu adunarea generală a „Asociațiunii”, după programul publicat în numărul 96 al ziarului nostru. Salutăm cu căldură pe toți cei ce vor onora din acest prilej orașul nostru cu prezența lor, participând la serbările culturale ale „Asociațiunii”, și dorim serbărilor cel mai frumos succes, exprimându-ne totodată dorința, ca adunarea generală a „Asociațiunii” se fie tot mai mult închinată muncii, decât serbărilor, pentru că nu din serbări, ci din muncă grea și neîntreruptă resare cultura fecărui popor! Să facem deci, ca și aceste două zile de serbătoare din Sibiu se fie zile de muncă binefăcătoare pentru cultura neamului nostru.

Două parohii vrednice.

Am arătat la timpul său cum credincioșii noștri din Covasna și Șirnea însușești de dragoste pentru cartea românească, au hotărât să nu-și lase școala pieirii, ci prin jertfe mari să se susțină între ori ce împrejurări. Astfel amândouă aceste comune, vor ridica în curând două localuri școlare din cele mai frumoase, cari să vestească trecătorilor și urmașilor vrednicia și iubirea de cultură a unor țărani săraci în averi, dar bogați sufletește.

Lângă acestea mai vin astăzi încă două comune. Cea dintâi este Zăbala (prot. Treiscaunelor). O mână

de Români, abia 364 suflete, în mijlocul unei puternice așezări de unguri. Amenințați în existența lor națională, și-au dat seama că povoiul înstrăinării de neam nu-l pot împiedeca prin forță brută, ci mai vârtos prin armele superioare ale culturii. Astfel au decis acești oameni să ducă o școală, în care sufletul lor să-și găsească hrana și adăpostul cuvenit. Cum însă bisericile noastre nu prea se pot lăuda cu capitaluri plasate la bănci, astfel și aici negăsindu-se bani gata, a trebuit să se apeleze — ca în atâtea rânduri — direct la punga năcăjită a credincioșilor noștri. Și iată, că acești oameni au dovedit din nou, că în trupurile acestea istovite de trudă și muncă amară sălășluște un suflet mare. Ei au primit într'un glas următoarea listă de contribuție: 43 capi de familie à 100 cor., 27 capi de familie à 50 cor., 12 capi de familie à 25 cor., iar cele 8 familii cari se găsesc în filia Pava au făcut aceste subscripții: 5 capi de familie à 100 cor., 2 capi de familie à 50 cor., 1 cap de familie à 25 cor.

Iar în fruntea acestor contribuenți însușești stă învățătorul Mihail Petru, care a subscris 200 cor. Iată un învățător care-și înțelege chemarea.

A doua comună este Ruja (prot. Agnitei). Așezată în mijlocul unei vetre de Sași înstăriți, cu abia 500 de suflete românești s'a ridicat și ea la aceea potență a entusiasmului care face minuni.

Împiedecați de vecini invidioși dela binefacerile culturii, s'au convins, că ajutorul nu le poate veni de aiurea, decât dela ei înșiși.

Astfel au hotărât să-și înalțe școala nouă din mijloacele lor modeste, primind următoarea repartitie: 75 capi de familie à 85 cor., 50 capi de familie à 20 cor., iar restul nelnsenmat de familii s'a obligat cu sume mai mici.

FOIȘOARĂ.

Scrisori.

II.

Amice!

Așa dară trebuie să organizăm și noi un serviciu al carității publice. Sășii au pus acest serviciu în legătură cu biserica; va fi bine, ca și la noi să se facă așa.

Încă o sarcină deci pentru biserica noastră, pentru slujitorii acesteia; dar nu e o sarcină nouă. Biserica creștină încă dela începuturile ei a căutat să aline durerile celor bolnavi și să stămpere foamea celor săraci. Preoții noștri și până acum au venit în contact cu bolnavii satelor făcând festanii, masluri, spovedind și cuminecând. Poate cei mai cu inimă, că mai inteligenți nici până acum nu s'au mărginit la partea duhovnicească a serviciului lor, ci au căutat să dea sfaturi igienice, bune pentru bolnav și priincioase celor din jurul bolnavului.

Dar vremile sunt mai grele, lupta pentru existență e mai intensivă, în urmăre nici serviciul de caritate, practicat în felul patriarhal de până acum, nu mai e îndesutilor.

Să imităm pe alții, dar să acomodăm sistemul lor frii noastre, puterilor și împrejurărilor noastre!

Înainte de toate să organizăm caritatea publică cu privire la bolnavii săraci. În acest scop ar trebui, ca cele opt conzistorii românești, greco orientale și greco-catolice, fiecare în dieceza proprie, ca la un semn dat, să dea fință unui astfel de serviciu. Toți preoții să fie obligați a cerceta pe parohienii bolnavi, a le da sfaturile necesare, stăruind întotdeauna pentru curățenie în casa bolnavului, pentru aerisirea acesteia, pentru albituri curate și pentru observarea dietei potrivite. Parohiile bogate să angajeze un fel de infirmier, care — la porunca preotului — să cerceteze pe bolnavii săraci punându-le odăea în ordine și îngrijind, într'un chip oarecare și în înțelegere cu parohul, ca bolnavul să primească porțiunea lui de lapte, de supă etc.

În raportul anual parohul să dea samă și de acest fel de activitate, care poate avea cele mai bune urmări atât pentru biserică, cât și pentru neam. Sunt deplin convins, că parohul, care se va ostăni și în această direcțiune, va câștiga iubirea nefermă a tuturor parohienilor, fi va lega pe acestia și mai mult de învățăturile mântuitoare ale biserice. De altă parte va contribui la scăderea morbidității și în consecvență la o mortalității, făcând astfel neamului și patriei cele mai frumoase servicii.

Statistica, îndeosebi numerotarea din urmă e un adevărat memento pentru noi. Până eri-alaltăieri ne puteam mângâia cu credința, că poporul nostru se sporește în măsură mai mare de cât vecinii. Numero-

tatea din urmă însă ne arată, că credința aceasta și-a pierdut baza realității. Nu sporim cum trebuie și ne întrec vecinii, cari cu ori-ce preț vreau să ne dea la o parte.

Domnul V. C. Osvadă, în un studiu serios asupra ultimului recensământ, dovedește cu cifre răci, dar mult grăitoare, că poporul românesc din Transilvania și Ungaria arată un spor mediu, în unele părți un spor de tot slab. Dsa ne zice cu tot dreptul, să nu ne mai falim cu cei 7—10 copii ai țăranelor noastre. Va fi fost cândva; trista realitate a prezentului e alta.

Arma cea mai puternică în lupta de concurență cu popoarele conlocuitoare ne-a oferit-o femeia română; dar, zice statistica, arma aceasta nu mai are puterea din trecut. A scăzut numărul nașterilor și a crescut cel al boalelor, iar pe urma acesteia s'a ivit și mortalitate mai mare.

De aceleași nevoi au suferit și sufer însă și vecinii noștri, dar ei s'au deșteptat și au pornit o acțiune sistematică, intensivă, pentru combaterea răului. Acțiunea lor este îndreptată contra morbidității și a tovarășei acesteia, a mortalității, aproape în aceeași măsură la sate ca și la orașe.

În paranteză observ: Paralel cu acțiunea aceasta se nizuiesc, din toate puterile, a întări poporul lor și economic, bine știind că un popor bogat e mai accesibil pentru învățăturile igienei. Biserica, băncile, reuniunile lor etc., toate se nizuiesc a spori avutul național; toate propagă so-

vinismul economic, împiedecă trecerea avutului lor la alt neam (îndeosebi la Români) și acviră dela străini avere imobilă.

Sibiu, în Iunie 1912. Dr. Beu.

Monografia școlii elementare populare gr. ort. rom. din Măgoaja

de Gavril Hango, presbiter.
(Urmare).

„Când s'a însurat George de a luat pe Clara Kontz, a venit în Reteag cu „ceasuri de argint în buzunar” și le-au vândut, zice o' dat și moșul Ilie două mărtoage de oi ce avea și s'a dus cu el la Măgoaja și pe la Dej și toți au cheltuit banii ca să-și poată scoate cărți de „nemeșug”, o'ci altcum nu ar fi dat pînă în pe Clara după el. Aceste-s vorbele moșei mele. Pe moșul Ilie îl țin minte numai ca din vis“.

„După moartea unchiului George se împărțai și tata Dum'ru Pop de o'eva ereditate în bani, ce știu pozitiv, și ce se vede din o „Nyugtatván. 50 frt. mely.k. t. Rettegen lakó Botta (Pap) Dem. ezen közzég. é. z'á ába kifizetett, még ped g mint áti. házá n illetéket a Botta György hágya éka utár”. (S.) pe care se cetește: „Erdéy kir. Adóhivatal”. De nu-l era tata consăngean și încă aproape (nepo?), nu se împărțea din lăsamânt. Mai mult: tata a

Amândouă aceste comune vor avea în primăvară localuri școlare frumoase, cari vor servi ca două sentințele ale culturii românești.

Acești oameni sunt vrednici de toată lauda și recunoștința noastră. Fapta lor e una din rarile fapte, cari rămân, rezultând pe urma lor foloase neprețuite pentru progresul culturii noastre.

Ea arată mai limpede decât sute de cuvântări și cărți, pe de-o parte accesibilitatea pentru cultură și dragostea de jertfă pentru ea a poporului nostru, iar pe de altă parte drumul adevărat, care duce la fericire și biruință.

Nădăjduim, că din spiritul de jertfă și însuflețirea curată a acestor două comune vrednice, vor ști cum să lege învățăturile necesare și atâtea alte comune de ale noastre, cari stau sub presiunea aceluiași lipșuri și trebuințe mari.

Pentru conferențele învățătoarești.

Învățătorii nostri se vor putea pregăti foarte bine pentru conferențele din toamna aceasta citind, pe lângă Metodica limbii române cuprinsă în noul plan de învățământ, următoarele cărți:

1. G. N. Costescu: Metodica limbii române, București 1906, 6 coroane.

2. A. Lupu-Antonescu, Ion Cio. Cărlie și M. Nicolescu: Metodica limbii române, București 1898, 5 cor.

În legătură cu „darea de seamă” despre mișcarea pedagogică-literară mai nouă, atrag atențiunea învățătorilor asupra următoarelor cărți:

Spiridon Popescu: Contribuții la munca pentru ridicarea poporului, (Scrisori către învățători), București, 1911 ed. II. prem. de Academia Română, 2 cor., — o carte decât care mai bună cu greu s'ar putea recomanda altă învățătorilor nostri, tineri și bătrâni.

Dr. Petru Fipoș: Didactica, ed. IV. Arad, 4 cor.

G. Compayré: Pestalozzi și învățământul elementar, în „Biblioteca pentru toți” nr. 770—71, 60 bani.

Im. Kant: Pedagogia. (Biblioteca pentru toți nr. 768—769), 60 bani.

În legătură cu punctul 11 din circulara consistorială referitoare la conferențe, recomand: Silvestru Moldovan: „Țara noastră” (1 cor.), și „Zarandul și Munții-Apuseni” (1 cor.); apoi nr. 600 din Biblioteca pentru toți. (50 bani).

Toate aceste cărți se află de vânzare la Librăria arhidiecezană. Dr. O. Ghibu.

oedat mult, a primit cât i s'a imbiat, a făcut pace, nu a insistat la literele testamentare, ca neștiutor de carte, oă de insistă, oăpăta și el mai mult, ca verii săi din Banat rămași după Botta Iovan și cari azi se află în Panciove, Căsova și Vârșet, sârbiți, nici nu știu carte decât germană și sârbească, a vorbi însă știu și românește.

„De popa din Batin și Sz. Nyires: Botta Vasile a rămas un fiu Vasile (Laczi) pe care l-a fost adoptat Botta George, oă în fine a fugit de acolo și s'a făcut un om ușuratic; a murit în fine după moartea unchiu-său.

„Au mai rămas de popa Botta o fată, oă se făcu preuteasă în Batin și o fată măritată după popa din Chireu (Kéő), oare s'a stăns fără erezi.”

„Altoum eu ce să zic, nu m'am interesat de loc așa zicând de neamuri, nici de nime. Ce blată știu, știu din întâmplare.”

„Dar o rudă a mea din Banat, dto 31/12/1889, Péter Botta de Hollómező, Grossgrundbesitzer în Csakova (Banat) îmi scrie (nemțește), oă familia Botta care este așezată în Banat, se derivă dela acea familie din Ardeal, care încă sub regele Matthias Corvinus și-a primit atributul nobilitar de Hollómező. Mai zice, oă ultimii descendenți lui cunoscuți sunt trei frați: Vasile, Iovan și George Botta. Cei oă sed

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de Dr. C. Papuc (Săcele).

(Fine).

Arma soției față de voința despotică a bărbatului e totdeauna lingușirea și farmecul femeiesc; ea obține prin rugărele și lacrimile ei mai mult, decât poate bărbatul să-și câștige prin puterea sa și dreptul său. Un bărbat impurator e tot așa de nenatural, ca și o soție litigantă (certăreașă). De aceea ar fi greșit, a detrage cu totul copilei folosirea acestor arme naturale. Ocazional să se suferă puțină lingușire, lacrimile micii păcătoase să se ia în considerare, iertându-o. Că raportul ambilor soți în căsătorie pe lângă această diferență a educației nu poate fi cel al omăderiei, e foarte explicabil. Dependentă cum e — după R. — copilă dela natură, rămâne ea și în raporturile ei ulterioare. Din mâna părinților trece fecioara, oă o ființă fermecătoare și dragălașă, munită să fie norocoită și să norocoască, în cele ale soțului. Și întocmai precum voia părinților a fost pentru ea legea supremă, așa trebuie să fie acum voia soțului. Menirea ei e de a fi lui o soție credincioasă și iubitoare, oăsei sale o conducătoare priecută, copiilor săi o mamă iubitoare.

Rousseau etima sfîșnirea căsătoriei. În nimionu vedea el mai arid degenerarea raporturilor omenești prin cultură, decât în dejosirea și ruperea relațiilor conjugale din „bună” societate franceză. Iară, oă condiție sine qua non pentru o căsătorie bună, ținea ei dreptul de conducere al bărbatului și ascultarea soției. Iară dacă din când în când — cum am văzut — i se ridică câte o îndoielă, ori de poate această relație „corăspunzătoare naturii” să garanteze adevăratul noroc al ambilor soți, în mijlocul ordinii sociale de azi, aceste atașuri ocazionale nu l-au condus nici când la o revizuire și modificare a principiilor sale asupra raportului natural al embelor genuri.

În cele expuse până aci se cuprind în general, conturile pedagogiei lui Rousseau după scopurile și mijloacele ei, scoțându-se în relief mai ales originalitatea și caracteristica ei: *naturalismul* în întreaga dezvoltare a copilului, *cultivarea realistă* în instrucție, *prețul moral* mai înalt, față de cel intelectual în educație; precum și accentuarea s'mământului, *pesimismul* contra tuturor prestațiilor culturale, *optimismul* față de natura singuraticului om și *idealismul* său abundant pe terenul filosofic. Unele din aceste idei le găsim oă drept și la alți pedagogi și filosofi anteriori și contemporani, oă John Locke, Comenius etc.¹ dară nu cu aceea decizie și în aceea formă originală, cum le-a pronunțat R. De aceea ideile lui Locke, despre educație, nu puteră deștepta oăa însuflețire ca „Emile” al „eremitului din Emmenthal”. Arest op „productul multor vegări de noapte, al multor încordări spirituale, pe care de sute de ori l-a lăsat și totdea-

¹ Nu se poate tăgădui nici influența lui Montaigne cu „Essays”; citate sunt multe sentințe din Buffon, filosoful, ale cărui mari vederi l'a învățat adese mult”. Chiar și pretenția dreaptă: „nutrirea copiilor de mamele proprii” o aflăm la medicinistul Tronchin și la doctorul Desessarts, dar R. a accentuat-o mai imperativ și mai argumentat. Multe noțiuni ca deosebirea între „amour de soi” și „amour propre” provin dela Vauvenargues. (cf. Geiger L.: Rousseau, 1907. pg. 97).

azi în Banat se trag din Iovar, adevă Petre și doi nepoți, din cari unu', George e preot în Panciova și altul Iovan e tărnat de clopote în Vârșet. Mai are Petre Bota, aceasta ce mi scrie, o soră Alexandrine, vād. inv. Lyaba: oă unde? nu-mi spune. Despre unchiul Vasile nu știu nimic. (Acesta fu Botta Vasile, preot în Száz Nyires și Batin, numit popa Vasile, preot unit, frate bun d'n mamă și din tată cu Botta George d'n Sz. Abraham și cu Botta Iovan din Banat). Mama acestor trei frați (Vasile, Iovan și George, la acest din urmă moașa îi zicea Gyaraș), mama acestor trei frați dară, fu o fegărășană, oare rămânând văduvă după soțul Botta de Hollómező se mărită a doua oară după altul Pop, și de aci au pe moșul meu Ilie, oare, ori oă după tată-său se chemă Pop, ori oă după frate-său popa Vasile, care îl ținu la sine în Sz. Nyires doi ani după ce oățători cu moașa. Adeoă: moșul meu nu fu oă George, Iovan și Vasile frate bun, oă numai frate după mamă; oă el se trudi cu creșterea lor totași, oă el umblară la școalele cele mari, oă el numai oă și tatăl d'tale, poată la mănăstirea din Strimbu, unde oă fi învățat; Petre, Petre ce ai lucrat, Diacon cel lăudat?”

(Va urma).

tatea-ori l-a reluat cu puteri noi, arătând o mare este puterea unei voinți tari și statornice”, nu este, — după-cum autorul însuși nemărtur sește, — un manual pedagogic, oare să fie într-o toate normative pentru învățători și educatori. Pe lângă unele obiectivități bine întemeiate, cari i s'au ridicat: timpul îndelungat, în care are să fie ținut copilul în neștiință, în privința multor discipline și mai ales în adevărul religios, prea accentuata importanța a folosului, oă scopul educației, *fașa concepție* despre natură și starea naturală, antipatia sa față de societate și unele contraziceri interne. Rousseau nici oă instructor de oară nu avu mult succes, ba reformatorul instrucției și al educației merse până acolo încât proprii săi 5 copii îi dădu în casa de creștere a copiilor aflați.

El a dovedit oă așa în deajuns, oă nu este un pedagog practic, deși în descrierea însușirilor, pe cari trebuie să le aibă un adevărat educator, a accentuat cu multă pricepere și pe acelea, de cari știa, oă-i lipsese oă desăvârșire. El era convins oă nu va ajunge nici oănd liniștea uniformă și eliberarea de orice zăceșătilitate, pe care cu drept o ținea de o proprietate nepărată a pedagogului. Că Emil nu e un manual pedagogic, oă un sistem, plan și metod potrivit, a afirmat-o însuși autorul nepretinzând oă strictă urmare a opului său. Unui tînăr pedagog, oare voia să-și ia pe „Emile” de cînzură îi scrisese R.: „Dacă e adevărat, oă d'ta ai adaptat planul, pe care eu oăutam să-l lapăd, îți admir curajul. Oăci ești prea unilateral ca să nu observi, oă e vorba la un ast-fel de sistem de tot sau de nimic. Dacă zic tot, nu înțeleg oă cineva să se lase condus orbește de ideile mele, oă oă să țină la principii și să urmeze exact consecvențele lor, natural oă continuă considerare la modificările, pe cari le cere aplicarea lor într'un caz anumit...”

„D'ta vei avea lipsă cel puțin de 10 ani — fără a ougea când va la persoana proprie — pe cari să-i consacrî cu toate puterile exclusiv elevului d'tale. Trezie, răbdare și tărie sunt cele 3 proprietăți, de cari d'ta vei avea lipsă în tot momentul, daoă nu vei să ajungi în pr'mejdia, de a nimici totul.”

Și mai caracteristice sunt 2 anecdote:

În Strassburg se prezintă la Rousseau, un domn cu numele Hayard recomandându-se: „Dv. vedeți aici pe omul, oare oăa educat feciorul după principile, pe cari într'un mod fericit le-a putut scoate din Emilul Dv.”. El rămase însă oă total mirat, când i-se replică de autor: „Cu atât mai rău, d'nal meu, oă atât mai rău pentru d'ta și feciorul d'tale.”

Altă anecdotă:

Graful Götz, care călători la Paris oă prințul pe care-l ednea, voia să facă cunoștința lui Rousseau. L-a oăutat de mai multe ori, informându-se printr'un lăchou daoă v'zta îi va fi bine venită, dară fără rezultat. În fine veni înbrăcat simplu, și zicând oăi un copist de note, fu primit. Descoperindu-se începu vorbirea sa ast-fel: „Am fost încredințat oă creșterea unui tînăr prinț, oare oădată va domni peste o țară destul de mare. Norocul întregului popor va depinde de oalitatea spirituală și a inimii lui. A cultivă spiritual și inima elevului meu pregătindu-l pentru chemarea sa înaltă, este oă temă foarte importantă. De aceea am crezut de bine, a cere mai înainte de tot sfatul celei dintâi autorități în ale educației, și așa autorul lui Emil îmi va oăzuă îndrăzneala, pentru scopul cel bun.”

Apoi i-a espus mijloacele, cu cari a combătut oă slăbioinile copilului, a întrat până în amănunte, întrebând în fine de este mulțumit cu metodel lui. Rousseau îi puse mai întâi întrebarea „un prinț, este așadară elevul d'tale?” și la afirmarea grafului, continuă: „bine, atunci este totată a-facerea educației oă osteneală zadarnică. S'uzăți, timpul mie scump”. Graful jignit s'a întors acasă. Curând însă reanousu adevărul zisei filosofului, oăci murind tatăl prințului, toată educația se curmă.¹

Cu toate oă R. n'a fost un pedagog practic, oă toate oă și oă pedagog teoretic, are multe greșeli, totuși acestor lipșuraz se poate contrapune un merit și o laudă deosebită oare pe lângă oă accentuare, oăa mai puternică posibilă a importanței educației fizice — oăstă în multe observări escelente și principii generale admirabile: referitor la ființa instrucției, la obiectivitatea copilului cu înfățișarea autotptică a obiectelor de învățat, la deosebirea diferitelor etăți cu educația proprie fiecăreia; mai departe intonația energică a nevinovăției, peste tot a moralității: în general combaterea creșterii greșite a timpului și deschiderea de oăi nouă în pedagogie. „Misiunea istorică a lui Rousseau — zice Hanziker — a constat în aceea de a conduce într'un atao îndrăzneț, stră-

lucit, oăa dintâi lovitură mare contra creșterii greșite a timpului și a desfășurării penerul unui idealism, oare fără fructe practice nemijlocite, atînse dispoziția inimelor contemporane, pregătind oăile viitorului.

Deși la 9 Ianie 1762, parlamentul francez, dispune arderea lui „Emile”, oăa-oă se repetă și din partea orașului Gê ére în 16 Ianie, totuși nu peste mult opul oă fu nimicit de materialității pe cari îi combătuse și de catolicismul fanatic, a-junse să exerce oă influență extraordinară de mare asupra posterității, însemnând în cartea istoriei cu mult mai mult, decât multe lupte glorioase. Puterea epocă ce a avut-o „Emile” asupra patriei sale, oă destul de cunoscută. El a învățat pe contemporanii săi a planta grădini, a zădi oase de distracție, a se îngriji de sănătatea lor și a fiilor lor, a părăsi nenaturalitatea formelor convenționale externe etc. Dar R. își întinse influența departe și peste granițele franceze, în prima linie în Germania. Dela încercările neperfecte și nereușite, oă-și avea oăa baza în ideile lui până la opurile serioase și valoroase ale unor pedagogi oă Salzmann, Pestalozzi, Föbel ș. c. la toți sfîm oă punct natural de puercedere pe „Emile”. Vederile lui sunt sau primite sau combătute, oă un cuvânt toată discuția se orientează după el. Iară mișcarea puternică infiripată de curând în Germania, poată fi caracterizată, oă o serie de încercări, până unde pot fi transcrise în praxă planurile lui R. și intrucăci e posibil, a trece dela educația singuraticului, oă oă înfățișează el, la educația comană, precum oă cere praxa, fără de a părăsi conținutul esențial al învățăturilor lui, (cf. Hanzel: Rousseau, pg. 69).

Chiar și asupra poeziilor și filozofilor avu Emil multă influență: Înțeleptul dela Königsberg, Kant, își jertfia preambările sale regulate de după prânz, citind pe „Emile” sau „evangelia naturii” oă oă numește Goethe, iar Schiller oă școlar (Karl) ridică la moartea lui R. (2 Iulie 1778) un monument poetic plin de admirație, „prizeagul și urgisitului țării sale”, oare aducând lumina își stinse într'un întunec neprietinos, lumina vieții proprii.

În anul acesta orașul Gênéve desvalli la 28 Iunie monumental oă înfățișează pe marele său „citoyen”, iar Pantheonul Franței, unde îi fură duse oășmintele la 1794, aranjă frumoase festivități în amintirea celui oă a fost un îndrăgător iacșit al pedagogiei: Jean Jacques Rousseau, a oărului nașterii de 200 d' ani se serbă la 28 Iunie.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convocă onor. preoțime din tractul Orăștiei la conferența anuală oă se va ținea în Orăștie, Jui, în 11/24 Octomvrie s. c. cu următorul

Program:

1. La orele 8 s. m. chemarea Duhului sfânt și predica oă text din evangelia Dămăneii XXII.

Fiecare preot este îndatorat a se pregăti oă oă astfel de predica și a oă prezenta în scris oăl mult oă 3 zile înainte de conferență, scutiți fiind de această sarcină preoții bătrâni, trecuți de 60 ani. Vor servi și predica oăi designați în ziua conferenței.

2. Deschiderea, constatarea celor prezenți și constituirea. Discuție asupra predicii.

3. Prezentarea rezoluțiilor și ordinațiilor consistoriale.

4. Tema dată de Preavener. Consistor: „Cum s'ar putea face oă bun efect educația religioasă-morală a oăredincioșilor nostri și mai ales a elevilor de școală în comunele acelea, unde nu avem școală confesională”, lucrată de preoții Ost. Bude, Ostavian Andrei și Sever Păcurariu.

Toți preoții însă sunt îndatorați a medita și studia bine această temă spre a putea servi oă eventuale completări la cele lucrate în scris.

5. Raport general despre activitatea pastorală a preoțimii tractuale, prezentat de comisiunea aleasă în conferența trecută.

6. Raport general despre grupurile religioase, prezentat de oătră conducătorii acelora.

7. Propuneri învinuate înainte de deschidere la presidiu.

8. Statorirea programului pentru conferența viitoare.

Orăștie, 24 Sept. 1912.

Vasile Domșa
protop.

¹ O. H., Rousseau u. Pestalozzi 1885 pg. 31.

Aviz.

Se aduce la cunoștință p. t. învățători dela școalele noastre populare gr. or. române și autorităților noastre scolare din protopopiatele: *Orăștie, Gîoagiu, Hațeg, Hunedoara, Deva, Dobru și Ilia* etc. *ținerea conferinței învățărești anuale*, convocată în *Orăștie* pe zilele: 12/25 și 13/26 Octombrie a. c. se amână pe zilele: 8/21 și 9/22 Noiembrie n. c. pe lângă același program.

Conferința se va deschide însă Joi dimineața (8/21 Nov.), în ziua Sfinților, Arhangeli Mihail și Gavril, după serviciul divin. Iar comisiunea permanentă va ține așezându-se la o zi înainte de conferință (pet. 11 din regul.), adică Mercuri în 7/20 Nov. a. c. la 4 ore d. s. în școala noastră din Orăștie.

Lucrările se trimit comisiunii permanente cu 8 zile înainte de conferință (pet. 10 din regul.), la adresa dlui *Constantin Baicu*, dir. școl. în Orăștie.

Sibiu, 27 Sept. (10 Oct. n.) 1912

Dr. Vasile Bologa
comisar consistorial.

Dela sate.

O pagină din istoria parohiei Aciliu.

În lupta culturală a satelor noastre momente mai marcate, peșii mai îndrăzneți făcându-se pe alocuri, precum și izbândile mai însemnate sunt mai totdeauna legate de anumite persoane, oficiale — dar și în urma misiunii lor de conducători naturali ai poporului — trebuie să fie strâși nădornici ale postului cel mai de frunte în ocupă și trebuie să-l ocupe preotul. Acolo unde acest factor e la o ulmea chemării sale și unde preocupările lui de natură culturală, socială, economică, congruează cu preocupările principale ale poporului, acolo propășirea poporului e asigurată pe toate treptele. Nici nu e mirare apoi, că între astfel de împrejurări preotul se și bucură de numele cel bun, de autoritatea recerută și că ori-ce moment, ce ar putea perturba legăturile dintre el și credincioșii săi, e întâmpinat cu îngrijorare din partea celor păstoriți.

Un moment de manifestare a dragostei și recunoștinței poporului față de păstorul său s'a desfurat dimineața în 16/29 Septembrie în comuna Aciliu (tr. Sălștei) din prilejul depărțării parohului *Ioan Oțoiu* dintre credincioșii săi. Fiind angajat ca profesor la seminarul „Andreian”, în ziua de 16/29 Septembrie și-a luat rămas bun dela credincioșii pe cari timp de 10 ani i-a păstoriți cu adevărată îngrijire părintească. Din activitatea desvoltată în acest interval în viața parohiei sale voia spicui unele părți mai însemnate.

Abstrăgând dela împlinirea datorințelor sale pastorale cu cea mai mare conștiință și demnitate, precum și dela chivernisirea cu cea mai mare rigoare a averii bisericesti, — care sub corecta lui administrare s'a sporit dela suma de 20,000 cor. (cât era la venirea sa) la aproape 35,000 cor., cu toate că speșele bisericesti s'au sporit în măsură covârșitoare față de trecut, — voia insista mai mult asupra muncii desvoltate întru apărarea școlii noastre confesionale, precum și întru promovarea intereselor poporului pe teren economic.

Ștudiindă-l, ce le-a produs în sinul poporului nostru legea Apopyană nu au crănat nici parchia Aciliu. Același bine aranjată, cu 2 învățători, ale căror salarii se achită exclusiv din repartitie dela popor. Venite speciale nu are bis. riza afară de unele fundațiuni cu menirea specială, ear comuna polioară e în aceeași situație materială, acoperindu-și trebuințele din o repartitie aproape de 150%. Era deci un lucru cam riscat a veni la popor cu nouă sarcini, cu atât mai vădit, că erau comune frunțase din jar, cari stăteau la chibzairi cu privire la nouăle sarcini. Cu toate acestea parohia Aciliu a făcut eforturi așa zicând peste paterile ei și a mântuit, ce s'a putut mântui.

În această sfortare o mare parte îi revine preotului I. Oțoiu, care nici un minut n'a hesitat de a menționa neștirbit caracaterul școlii; a trebuit desvoltată o luptă uriașă și o stăruință de fer, ca poporul, — într-un moment de uitare de sine, mai sedus și de unele voci amăgitoare de sirene — a-și jertfi școala statului, — să nu devieze dela calea cea adevărată și să nu-și atragă bătășimul urmașilor și al obștei. Parohul I. Oțoiu pe lângă lupta cu arma cuvântului a adus de astădat și jertfe materiale considerabile în interesul școlii.

Întru ridicarea bunăstării materiale a poporului a căutat cu tot prilejul a i sta întru ajutor cu cuvântul și faptea. În ne-

numărate rânduri a căutat să lamineze poporul prin prelegeri din domeniul economiei, ocupându-se cu dinădinsul de acele probleme, cari mai mult preocupau poporul. O astfel de problemă de însemnătate a fost reconstruirea viilor, — venitul principal al locuitorilor, — pentru a cări rezolvare nu a cruțat nici ostenesă, nici jertfă, ba nici popularitate, izbutind cu ajutorul factorilor administrativi — prim-pretor și primărie — a înființa o pepiniere de viță americană cu scopul de a accelera opera de reconstruire a viilor și în special de a veni întru ajutor pătrei să-ruse a poporațiunii. Pe dealtă parte aranjă a promeră cu exemplu, ba s'a aranjat și curs separat de altoire în scopul acesta cu poporul.

Ideea de cooperatie deasemenea a aflat un odest credincios în persoana lui. Ca o faptă întrupată a acesei idei voia aminti tovarășii mașinei de treerat, înființată de dășul la anul 1907, care ca puține tovarășii de natura aceasta face progrese frumoase an de an, pe deoparte prin câștigul, cel e duce membrilor, pe de altă parte prin crățarea cea mare de muncă de care beneficiază toți locuitorii comunei. Conducerea precum și administrarea afacerilor tovarășiei au fost îndeplinite de dășul spre mulțumirea tuturor.

Pe lângă acest primoz al muncii sale de păstör sufletesc, din prilejul depărțării sale a făcut și o donațiune bisericesti noastre în valoare de 200 cor. ca legat ce va purta numele iubților săi părinți. Interesele se vor folosi spre scopuri de binefacere.

Poporul apreciind și cumpănind roadele cele frumoase ale activității păstörului său a căutat prin o adevărată sărbătoare de recunoștință și mulțumire să se achitate față de parchul său, la care a invitat și pe șeful tractului *Dr. Ioan Lupăș*. Astfel la biserică s'a ținut sinodul parohial, unde notariul comunal I. Pop și inv. Ant. Hodoș au adus omagiile recunoștinței șefului administrativ, reprezentanței comunale, precum și ale poporului pentru activitatea desvoltată, ear la școala aranjându-se producțiune școlară tractuală își exprimă mulțumirile sale și ale preoților din tract pentru zelul și râvna desvoltată nu numai în parohie, dar și în tract. Inv. Traian Oprea mulțumește apoi în numele elevilor de școală.

Iată o pagină luminoasă din viața parohiei noastre, de cari învrednicească-ne parohul Dumnezeu cu cât mai multe și mai alese.

Un credincios.

Sfințirea bisericii din Archia (tr. Deva).

În 16/29 Septembrie credincioșii bisericii gr. or. din Archia (30 familii) au fost obiectul de admirație a tutu or partisipanților la astu' sfințirii bisericii lor.

Paralel cu noul Sion stă vechiul locaș dumnezeesc grăitor al vrămilor vechi, construit înainte ou peste 100 de ani din blăni de stejer, pe sub deschizăturile cărora își fac păsările ciinelui — cuiburi.

Când vezi deosebirea între vechea și noua casă a Domnului, primești convingere, că acest neînsemnat număr de credincioși numai pătrunși de credință în legea strămoșească au putut să aducă atâtă jertfă, ridicând o biserică care ar putea face fală ori cărui centru de al nostru.

Mandatar al Inalt Prea Sfinției Sale bunului nostru arhieru *Ioan Meșianu* a fost harnicul protopop la Devei *Dr. Ioan Dobru*, care înoujare de preoții: *George Ghila*, *Băcia*, *Nicolae Traian*, *Băroia*, *Alexandru Pătru*, *Căjia*, *Longin Popa*, *Cărmăz-nești*, *George Popovici* St. Andreș, și *George Coposu*, protol Cristurului și administrator fil. Archia au săvârșit actul sfințirii dând noul Sion destinației sale.

Predica dlui mandatar arhieriscopos a fost plină de învățături și de îndemnuri în a ține la legea noastră românească, pentru că zice biserica a fost în toate împrejurările soatului, fortăreața nebiruită a naționalității noastre. Poporul a ascultat instruoativ și însuflețitor de predică cu multă atențiune, și vedeai de pe fețele celor prezenți, cum li se adapă sufletul de credință și nadejde întru un viitor mai bun.

Dlul protopop Dobru s'au făcut meritate onoruri în tot cursul zilei.

La casa ospitală a episcopului am luat prânzul. — Preotul *George Coposu* își are locuința în comuna mărășă Cristur.

În tot timpul prânzului a domnit animăție.

Primul toast s'a ridicat de mandatar pentru sănătatea Inalt Prea Sfinției Sale arhieru *Ioan Meșianu*, care, cu toată povara anilor conduce biserica noastră, ou tact înalt spre bucuria și mângăierea credincioșilor.

Părintele *Nicolae Traian* a închinat ritru seănătatea mandatarului, arătând meritele ce și le-a câștigat în scurta vreme, decând e șef al tractului Deva.

Dr. Nicolae Macrea scoate la iveală meritele neperitrare, ce și le-a câștigat

părintele *George Coposu*, pentru comunele bisericesti Cristur și Archia, al căror părinte sufletesc și harnic conducător este. În special munca statornică ce-a desvoltat-o în jurul zidirii bisericii l-a asigurat titlul de recunoștință.

Părintele *George Ghila* vorbește pentru popor, iar dñi: *Alexandru Pătru* și *George Coposu* pentru oșpetei și în fine dl. *Constantin Dima* pentru femeia română.

După masă s'a incies o horă frumoasă în grădina episcopului, la care a luat parte tineretul din Archia și satele învecinate.

Am plecat din Archia în convingerea că, având conducători harnici și des-toinici, poți face minuni cu poporul nostru.

Correspondent.

NOUTĂȚI.

În atențiunea învățătorilor. Noua lege militară, art. XXX din 1912, obligă atât pe absolvenții de pedagogie, cât și pe învățătorii în funcțiune la serviciu militar de un an, cu titlul de voluntari. În timpul de tranziție de 7 ani, absolvenții de pedagogie, cari n'au post, au dreptul să ceară amânarea serviciului până la 1 Octombrie din anul al 24lea al etății lor. Dacă în restitimpul acesta primesc și intră în funcțiune învățătorescă au dreptul să ceară a fi transpuși în rezervă. (Vezi §-ul 82 alineă 4).

Advocat nou. Dl *Dr. Virgil Mircea*, originar din Cohalm, a prestat în 5 Oct. n. c. cu succes censura advocațională în Târgul-Mărășului.

Plănuiri scumpe. Zărul din capitală *Az Est*, care are informație că proiectul de lege pentru dreptul electoral se sfîșie în tipografia statului, a făcut șocoteală câți bani au însumat plănuirile acestea de reformă, începând dela 1904 până astăzi. Guvernele noastre au cheltuit până acum pentru reforma amintită, după numitul ziar, suma de opt sute de mii de cor.

Earnă timpurie. Frig simțitor se anunță din toată Europa centrală. În Viena a scăzut temperatura la 2,5 grade sub zero. Ighetelul a făcut pagube însemnate în plantațiunile din parcuri e publice ale capitalei. Pe munții din apropierea Vienei a căzut Duminecă zăpadă groasă de 20 de centimetri. Din numeroase locuri ale patriei noastre se vestesc ninsoși și frig. Tot așa din Germania, mai ales din Silezia, unde termometrul a arătat în săptămâna aceasta 4 grade minus.

Legiune de voluntari. Fostul emir al unei provincii arabe *Ingher Soliman*, care acum este proprietar în comitatul Bihorul, voste să înființeze o legiune de voluntari din Ungaria pentru a da ajutor turoilor în răboiul ce se pregătește în Balcani. Emiralul pe se pregătește în Balcani. Emiralul pe se pregătește în Balcani. Emiralul pe se pregătește în Balcani.

Monete false de 2 coroane. Poliția sibiană dă de știre publicului, că pe teritorul orașului circulează monete false de 2 coroane. Bani de argint de 2 coroane, cum se știe, au fost puși cu de mult în circulație. Falsificatele au o culoare surie și nu poartă nici o inscripțiune pe margine.

În urma mobilizării. Șeful de secțiune în ministerul de comerț al Sârbiei, *Miloș Cristici*, un fin al răposatului ministru președinte *Nicola Cristici*, s'a sinucis. Motivul faptei sale este nervositatea în mare grad și durerea că n'a fost primit în serviciul militar, unde se prezentase cu prilejul mobilizării armatei sârbesti.

Caz de moarte. Din Bruxelles se anunță încetarea din viață a ministrului *August Beernaert*, președintele uniunii interparlamentare și unul dintre cei mai distinși luptători ai ideii de pace internațională. Răposatul, care a fost înmormântat în Lu-cerna, a trăit 84 de ani. Moartea sa este o lovitură simțitoare pentru năzuințele de pace ale uniunii.

Un împărat ca erou în piesă teatrală. Cunoscutul scriitor francez *Octav Mirbeau* lucrează o dramă, al cărei erou este împăratul Germaniei. Titlul piesei este *Oameni de fier*, cu subiect din răboiul cel mai apropiat.

Concertul Reuniunii române de muzică sub dirigența dlui A. Stubbe. Concertul Reuniunii noastre de muzică se va ține Duminecă în 13 Octombrie n. c. pe lângă următorul program: 1. A. Stubbe: Suită turcească: I. În Harem, II. Marșul slavilor, III. Românș, IV. Dansul Odelisei, secutat de orchestra orșă nească. 2. a) G. Dima: De Time se bucură, cor mixt. b) T. Popovici: Doine, solo de bariton cu aocompaniare de cor mixt. 3. Mendelssohn: Loreley, solo de sopran (Dna V. Tritean), cor mixt și orchestră. 4. Mozart: Concert în Adur, esecutat la pian de dșora Anicuța Voilean. 5. M. Bruch: frumoasa Ellen, solo de bariton și bariton (Dna V. Tritean și dl Dr. V. Cioban) cor mixt și orchestră.

Constituire. Societatea de lectură a teologilor români din Arad s'a constituit în ședința ținută la 20 Sept. (3 Oct.) a. c. sub preșidia P. C. S. din Roman R. Ciogogheriu, director ș.m. din Rmărom. Mio: Vicepreședint: Aurel Sebeșan, teol. c. III. Secretar: Emilian Căpitan, teol. c. II. Notar II.: Cornel Givulescu, teol. c. I. Casar: George Papp, teol. c. II. Bibliotecar: Vasile Rugea, teol. c. II. Vicebibliotecar: Augustin Vencea, teol. c. I. Controlor: Vasile M. Vaidean, teol. c. III. Econom: Vasile Medrea, teol. c. II. Emilian Grădinar, teol. c. III. Ignatius Borza, teol. c. III. Comisia literară: Ioan Cioflan, teol. c. II. Silvestru Sabău, teol. c. II. Ioan Cotuna, t. clasa I. Ioan Maxim, teol. c. I. Comisia de revizuire: Ioan Frâncu, teol. c. II. Al. Olariu, teol. c. I.

În cafeneaua „Unicum”, cântă muzica militară a regimentului 31 de infanterie în fiecare seară. Începutul la orele 10 seara. Intrarea 40 fileri de persoane.

Chinematograful și turburarea minții. Într-una din ședințele reuniunii științifice a medicilor militari din Viena, doctorul de regiment *Mayer* a făcut o comunicare despre un caz rar de boală mentală la copii. A prezentat celor adunați un băiat de cinci ani, care a umblat adeje la reprezentările cinematografice. Băiatul, bine desvoltat și foarte deștept, de câteva zile s'a plâns de dureri de cap și vorbea adesea într'alture; în sfârșit nu mai voia să mănânce nimic: de teamă că bucatele sunt otrăvite. Mai înainte de a cerea chinematograful, băiatul fusese deplin sănătos.

Teatru în Sibiu. Vineri se joacă *Studentii dela Igló*, piesă cu cântece; Sâmbătă: *Lănturi tari*, dramă de Felix Salten, reprezentăție în beneficiu.

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Acest mare fapt al istoriei noastre naționale, este zugrăvit în o prea frumoasă icoană națională de un pictor mare meșter în zugrăvit, — și această încântătoare icoană, a scos-o de sub tipar „Librăria Națională” (S. Bornemisz) din Orăștie (Szászváros) și o pune în vânzare, pentru prețul de numai 2 cor. 20 fil. Cu atâtă o capătă cel-ce o ia de-adreptul din Librărie. Cei cari o cer prin post, o capătă cu 2,50 fil. trimisă franco (postă plătită), iar cu 2 cor. 75 fil. franco-recomandat! Cel-ce prin post cere 5 icoane de odată, le capătă franco-recomandat în loc de 13,50, ou numai cor. 11,50. Cine ia 10 deodată, le capătă franco-recomandat, în loc de cor. 27,50, ou numai 21 cor. E chip de 60 cm. lung și aproape 50 cm. nalt! Icoană mare, tipărită pe hârtie foarte fină, și în multe colori.

Broșura „Reforma electorală și naționalitățile” (A. v. asz. 0. j. g. i. reform és a nemzetiségek) scrisă de *Argus*, se poate apăta la librăriile din Sibiu, Cluj, M. Ogorheiu, Brașov, Deva, Dej, Bistrița, Gherla și Alud cu prețul de 1 cor. 60 fileri. În Sibiu se sfîș de vânzare la librăria *Krafft* și *Budovsky*, precum și la librăria arhierescă.

La fondul de 20 bani, al Reuniunii sodalilor sibieni pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meserieșilor, au mai dăruit: *Dr. Ioan Lupăș*, protopresbiter (Sălște) 1 cor., *Ion Dobru*, învățător (Căpâlna) 50 bani, *Ioan Tândău*, sodal pantofar și *Ioan Pienaru*, inv. faur, câte 25 bani, *Ion Bendorceanu*, inv. măsar și *Achim Oancea*, inv. faur, câte 20 bani, *Ioan Gherghel*, inv. lăcătuș 30 bani, *Vasile Băncuș*, inv. cismar 15 bani, *Teodor Pope*, inv. cismar 25 bani, *G. Cușută*, contabil „Dacia” Orăștie 1 cor. și *Eugenia Tordășianu*, profesoară 10 bani.

